Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL PRIIT PIKAMÄE
prezentate la 23 martie 2023 [1]

Cauza C-87/22

TT
cu participarea
AK

[cerere de decizie preliminară formulată de Landesgericht Korneuburg (Tribunalul Regional din Korneuburg, Austria)]

„Trimitere preliminară – Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 – Articolele 10 și 15 – Competența în materia răspunderii părintești – Solicitare de a-și exercita competența adresată unei instanțe judecătorești din alt stat membru mai bine plasată pentru a soluționa cauza – Condiții – Instanța judecătorească din statul membru în care copilul a fost deplasat ilicit – Convenția de la Haga din 25 octombrie 1980”

I. Introducere

1. În Raportul Borrás [2] se arată că „[u]nul dintre riscurile, poate cel mai important, care trebuie luat în considerare în cadrul protecției copiilor comuni în situațiile de criză conjugală este cel al deplasării internaționale a copilului de către unul dintre părinții săi, cu toate problemele care decurg de aici pentru stabilitatea și pentru protecția sa” [3]. Aceasta este exact situația cu care ne confruntăm în speță.

2. Prin intermediul celor două întrebări preliminare, Landesgericht Korneuburg (Tribunalul Regional din Korneuburg, Austria) solicită Curții să se pronunțe cu privire la interpretarea printre altele a articolului 15 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 [4] în contextul unui litigiu între doi resortisanți slovaci, TT, apelantul din litigiul principal (denumit în continuare „tatăl”), care locuiește în Austria, pe de o parte, și AK, intimata din litigiul principal (denumită în continuare „mama”), pe de altă parte, în legătură cu încredințarea copiilor lor, care se află în prezent în Slovacia împreună cu aceasta din urmă.

[1] Limba originală: franceza.

[2] Raportul explicativ privind Convenția elaborată în temeiul articolului K.3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, referitoare la competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială, denumită Convenția „Bruxelles II”, întocmit de doamna Alegría Borrás (JO 1998, C 221, p. 27, denumit în continuare „Raportul Borrás”).

[3] Raportul Borrás, punctul 40.

[4] Regulamentul Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (JO 2003, L 338, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 183).

3. Prin urmare, prezenta cauză oferă Curții ocazia, pe de o parte, de a preciza domeniul de aplicare al articolului 15 din Regulamentul nr. 2201/2003, referitor la trimiterea cauzei la o instanță mai bine plasată pentru a o soluționa, și, pe de altă parte, de a examina problema inedită privind corelația dintre această dispoziție și articolul 10 din acest regulament, referitor la competența judecătorească în cazuri de răpire a unui copil.

II. Cadrul juridic

A. Dreptul internațional

4. Potrivit articolului 1 litera a) din Convenția asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, încheiată la Haga la 25 octombrie 1980 (denumită în continuare „Convenția de la Haga din 1980”), aceasta are drept obiect printre altele „de a asigura înapoierea imediată a copiilor deplasați sau reținuți ilicit în orice stat contractant”.

B. Dreptul Uniunii

5. Pe lângă articolul 24 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), sunt relevante în cadrul prezentei cauze articolele 8, 10, 11, 15 și 20 din Regulamentul nr. 2201/2003.

III. Situația de fapt din litigiul principal, întrebările preliminare și procedura în fața Curții

6. Tatăl și mama formau un cuplu necăsătorit atunci când copiii lor, V și M, s-au născut în Slovacia în anul 2012. În temeiul legii slovace, custodia copiilor este comună.

7. Ambii părinți lucrau în Slovacia[5]. În anul 2014, familia s-a instalat în Austria, iar copiii au frecventat o creșă, apoi o instituție școlară în acest stat membru până în anul 2017. Ulterior, în același an, ei au fost școlarizați în Slovacia, efectuând zilnic traseul între domiciliul lor din Austria și instituția școlară situată în Slovacia. Copiii comunică cu părinții și cu bunicii lor în limba slovacă și cunosc numai câteva cuvinte în limba germană.

8. Părinții s-au separat la începutul anului 2020. Din luna iulie 2020, copiii locuiesc împreună cu mama lor în Slovacia, fără consimțământul tatălui.

9. În temeiul Convenției de la Haga din 1980, tatăl a formulat o cerere de înapoiere a copiilor care, în conformitate cu articolul 8 primul paragraf și al treilea paragraf litera f) din această convenție, a fost dedusă judecății Okresny súd Bratislava I (Tribunalul Districtual din Bratislava I, Slovacia).

10. În paralel, tatăl a sesizat Bezirksgericht Bruck an der Leitha (Tribunalul Districtual din Bruck an der Leitha, Austria) cu o cerere prin care a solicitat printre altele să i se atribuie încredințarea exclusivă a celor doi copii, susținând că, prin deplasarea ilicită a acestora din Austria în Slovacia, mama ar fi compromis bunăstarea lor și i-ar fi împiedicat să întrețină relații cu el.

[5] În ședință, tatăl a subliniat că, contrar celor indicate în decizia de trimitere, el este lucrător independent în Austria.

11. Mama s-a opus acestei cereri, contestând competența Bezirksgericht Bruck an der Leitha (Tribunalul Districtual din Bruck an der Leitha) pentru motivul că reședința obișnuită a copiilor ar fi fost întotdeauna în Slovacia și că aceștia nu erau integrați social la locul locuinței familiale din Austria. Prin hotărârea din 4 ianuarie 2021, argumentul mamei întemeiat pe necompetența acestei instanțe austriece a fost admis în primă instanță.

12. Tatăl a formulat apel în fața Landesgericht Korneuburg (Tribunalul Regional din Korneuburg), care, prin hotărârea din 23 februarie 2021, a modificat hotărârea pronunțată în primă instanță și a respins excepția întemeiată pe necompetență invocată de mamă.

13. Prin ordonanța din 23 iunie 2021, Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă, Austria) a confirmat hotărârea Landesgericht Korneuburg (Tribunalul Regional din Korneuburg).

14. La 23 septembrie 2021, mama s-a adresat Bezirksgericht Bruck an der Leitha (Tribunalul Districtual din Bruck an der Leitha) pentru ca această instanță să solicite unei instanțe slovace, în conformitate cu articolul 15 alineatul (1) litera (b) și alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 2201/2003, să își exercite competența în temeiul articolului 15 alineatul (5) din acest regulament. În această privință, mama a susținut, pe de o parte, că, pe lângă procedura de înapoiere inițiată în temeiul Convenției de la Haga din 1980 în fața Okresny súd Bratislava I (Tribunalul Districtual din Bratislava I), erau pendinte în fața Okresny súd Bratislava V (Tribunalul Districtual din Bratislava V, Slovacia) mai multe proceduri introduse atât de tată, cât și de ea însăși, și, pe de altă parte, că aceste instanțe erau mai bine plasate pentru a soluționa problema privind răspunderea părintească față de cei doi copii, ținând seama de numeroasele elemente de probă pe care le-ar fi adunat.

15. Tatăl s-a opus acestei cereri susținând că competența instanțelor dintr-un stat membru, prevăzută la articolul 15 din Regulamentul nr. 2201/2003, nu ar putea fi transferată atunci când instanțele din celălalt stat membru, chemate să își exercite competența, sunt sesizate cu o cerere de înapoiere în temeiul Convenției de la Haga din 1980.

16. Bezirksgericht Bruck an der Leitha (Tribunalul Districtual din Bruck an der Leitha) a admis cererea mamei. Această instanță a apreciat că Okresny súd Bratislava V (Tribunalul Districtual din Bratislava V), care pronunțase deja mai multe hotărâri privind dreptul de vizită al tatălui în privința copiilor, era cel mai bine plasat pentru a se pronunța cu privire la răspunderea părintească și la dreptul de vizită în privința celor doi copii, care locuiesc împreună cu mama în Slovacia din luna iulie 2020 și nu erau integrați social în Austria. În plus, desfășurarea procedurii în fața unei instanțe austriece ar complica această procedură din cauza necesității de a asigura un interpret autorizat pentru toate interviurile și controalele efectuate în anchetele organismelor austriece de protecție a copiilor și a tinerilor și pentru experții în psihologia copiilor desemnați.

17. Tatăl a declarat apel împotriva acestei hotărâri în fața Landesgericht Korneuburg (Tribunalul Regional din Korneuburg).

18. Instanța de trimitere arată că aspectul privind corelația dintre dispozițiile articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 și cele ale articolului 10 din acest regulament nu a fost încă examinat de Curte. În această privință, ea ridică problema dacă, în cazul în care statul membru solicitat pentru a-și exercita competența, în temeiul articolului 15 alineatul (1) litera (b) din regulamentul menționat, este același cu cel în care copilul și-a stabilit între timp reședința obișnuită în urma unei deplasări ilicite, competența de a se pronunța cu privire la încredințarea acestui copil poate fi transferată unei instanțe din acest stat membru. În plus, această instanță

ridică problema, în ipoteza în care Curtea ar răspunde afirmativ la această întrebare, dacă condițiile prevăzute la articolul 15 alineatul (1) din același regulament, care, în cazul în care sunt îndeplinite, permit transferul de competență către o instanță dintr-un alt stat membru, au un caracter exhaustiv sau dacă pot fi luate în considerare alte împrejurări, ținând seama de specificitatea deplasării ilicite.

19. În aceste condiții, Landesgericht Korneuburg (Tribunalul Regional din Korneuburg) a hotărât, prin decizia din 4 ianuarie 2022, primită la grefa Curții la 9 februarie 2022, să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 15 din Regulamentul [nr. 2201/2003] trebuie să fie interpretat în sensul că un stat membru competent pentru soluționarea cauzei pe fond poate solicita instanței judecătorești dintr-un alt stat membru cu care copilul are o legătură specială, în cazul în care consideră că această instanță judecătorească este mai bine plasată pentru a soluționa cauza sau o parte specifică a acesteia, să își exercite competența chiar și atunci când acest alt stat membru este un stat membru în care copilul a dobândit reședința obișnuită ca urmare a unei deplasări ilicite?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare:

Articolul 15 din [Regulamentul nr. 2201/2003] trebuie să fie interpretat în sensul că criteriile referitoare la transferul de competență prevăzute de acesta sunt reglementate în mod exhaustiv, fără a fi nevoie de criterii suplimentare în ceea ce privește procedurile inițiate în temeiul articolului 8 [primul paragraf și al treilea paragraf litera f)] din [Convenția de la Haga din 1980]?”

20. Părțile la procedura principală, guvernul slovac, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise. Aceleași părți, cu excepția guvernului slovac, au participat la ședința care a avut loc la 12 ianuarie 2023.

IV. Analiză

21. În situația în discuție în litigiul principal, doi copii născuți în Slovacia în anul 2012, din părinți slovaci, necăsătoriți, se află în prezent în acest stat membru împreună cu mama lor, fără consimțământul tatălui, care lucrează în Austria, statul membru în care familia a locuit în perioada cuprinsă între anul 2014 și deplasarea copiilor de către mama lor.

A. Cu privire la particularitățile speței

22. În opinia noastră, împrejurările prezentei cauze necesită câteva precizări pentru a înțelege mai bine contextul specific în care se înscrie. Amintim totuși că, potrivit unei jurisprudențe constante, numai instanța de trimitere este competentă să constate și să aprecieze situația de fapt cu care este sesizată[6].

[6] A se vedea în special Hotărârea din 28 octombrie 2021, X-Beteiligungsgesellschaft (TVA – Plăți succesive) (C-324/20, EU:C:2021:880, punctul 31 și jurisprudența citată).

23. În primul rând, din decizia de trimitere reiese că mai multe proceduri referitoare printre altele la dreptul de vizită și la dreptul la întreținere au fost inițiate atât de tată, cât și de mamă în fața instanțelor slovace. În această privință, ca răspuns la o întrebare adresată de Curte cu privire la stadiul actual al acestor proceduri, la temeiul lor juridic și, dacă este cazul, la natura hotărârilor pronunțate de aceste instanțe, părțile din litigiul principal au confirmat că mai multe proceduri sunt în prezent pendinte în fața instanțelor menționate. În măsura în care acestea pot avea consecințe asupra aprecierii juridice a situației în discuție în litigiul principal, vom detalia în continuare aceste proceduri, sub rezerva verificării lor de către instanța de trimitere.

24. În ceea ce privește *încredințarea copiilor*, tatăl arată că mama a introdus două cereri la 17 iulie 2020 la Okresny súd Bratislava V (Tribunalul Districtual din Bratislava V), în timp ce procedura privind încredințarea pe care el o introdusese la 15 iulie 2020 la Bezirksgerichet Bruck an der Leitha (Tribunalul Districtual din Bruck an der Leitha) era deja pendinte în Austria. Această procedură privea o cerere referitoare la măsuri provizorii de urgență, în temeiul articolului 20 din Regulamentul nr. 2201/2003, și o cerere pe fond. Prima procedură privind măsurile provizorii a fost respinsă printr-o hotărâre din 14 august 2020, în timp ce a doua a fost suspendată, în temeiul articolului 16 din Convenția de la Haga din 1980, până la pronunțarea unei hotărâri în cadrul procedurii referitoare la înapoierea copiilor inițiată de tată în fața Okresny súd Bratislava I (Tribunalul Districtual din Bratislava I)[7].

25. În ceea ce privește *dreptul de vizită*, tatăl a precizat că, printr-o hotărâre din 10 februarie 2021, Okresny súd Bratislava V (Tribunalul Districtual din Bratislava V) a adoptat măsuri provizorii de urgență, în temeiul articolului 20 din Regulamentul nr. 2201/2003, pentru a stabili programul de vizitare a copiilor până la încheierea procedurii referitoare la încredințare[8] suspendată în fața acestei instanțe[9]. El a arătat în ședință că, în pofida emiterii unei somații de executare a acestei hotărâri, dreptul său de vizită nu a fost respectat de către mamă, căreia i-a fost aplicată o amendă în luna ianuarie 2023.

26. În ceea ce privește *obligațiile de întreținere*, printr-o hotărâre din 12 februarie 2021, Okresny súd Bratislava V (Tribunalul Districtual din Bratislava V) a adoptat o măsură provizorie de urgență în temeiul articolului 14 din Regulamentul (CE) nr. 4/2009[10] privind obligația tatălui de a plăti pensie de întreținere în beneficiul copiilor, care se aplică până la încheierea procedurii referitoare la încredințare suspendată în fața acestei instanțe.

27. În al doilea rând, tatăl arată că nicio instanță slovacă nu și-a recunoscut competența de a se pronunța cu privire la dreptul de vizită în temeiul articolului 9 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003[11]. Acesta susține că toate hotărârile pronunțate până în prezent de Okresny súd Bratislava V (Tribunalul Districtual din Bratislava V) sunt de natură provizorie și urgentă și au fost adoptate fie în temeiul articolului 20 din acest regulament, fie în temeiul articolului 14 din Regulamentul nr. 4/2009.

7 A se vedea punctele 9 și 82 din prezentele concluzii.

8 Existența acestor proceduri a fost confirmată în ședință de către mamă, care a arătat că, în ceea ce privește dreptul de vizită, în fața Okresny sùd Bratislava V (Tribunalul Districtual din Bratislava V) sunt pendinte trei proceduri. Aceasta a afirmat că alte două proceduri privind cererile tatălui de numire a unui psiholog și de stabilire a reședinței obișnuite a copiilor la domiciliul său din Austria au fost încheiate în fața acestei instanțe.

9 A se vedea punctul 24 din prezentele concluzii.

10 Regulamentul Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor și cooperarea în materie de obligații de întreținere (JO 2009, L 7, p. 1).

11 Articolul 9 din Regulamentul nr. 2201/2003, care consacră norma privind competența instanțelor de la fosta reședință obișnuită a copilului în cazul unei *deplasări licite*, face obiectul unei cereri de decizie preliminară în cauza C-372/22, CM, pendinte în fața Curții.

28. Vom reveni asupra acestor împrejurări în cadrul interpretării articolului 15 din Regulamentul nr. 2201/2003 și a corelației dintre dispoziția menționată și articolul 10 din acest regulament [12].

B. Cu privire la prima întrebare preliminară

29. Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 15 din Regulamentul nr. 2201/2003 trebuie interpretat în sensul că instanța dintr-un stat membru a cărei competență de a se pronunța cu privire la încredințarea unui copil se întemeiază pe articolul 10 din acest regulament în calitate de instanță judecătorească din statul membru în care acest copil își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale ilicite este abilitată, în conformitate cu articolul 15 alineatul (1) litera (b) din regulamentul menționat, să solicite instanței judecătorești din statul membru în care acest copil a fost deplasat în mod ilicit de unul dintre părinți și în care locuiește împreună cu acest părinte să își exercite competența.

30. Pentru a răspunde la această întrebare, vom analiza mai întâi dacă deplasarea copiilor în discuție în litigiul principal este o deplasare ilicită, în sensul Regulamentului nr. 2201/2003 (secțiunea 1). Ținând seama de faptul că, întemeindu-se pe articolul 20 din acest regulament, instanțele slovace au adoptat măsuri provizorii privind printre altele dreptul de vizită al tatălui, vom prezenta în continuare câteva considerații referitoare la întinderea competenței întemeiate pe această dispoziție (secțiunea 2), înainte de a clarifica, în sfârșit, domeniul de aplicare al articolului 15 din regulamentul menționat și corelația sa cu articolul 10 din același regulament (secțiunea 3).

1. Cu privire la deplasarea ilicită, în sensul articolului 2 punctul 11 litera (a) din Regulamentul nr. 2201/2003

31. Pentru a stabili dacă litigiul s-a născut ca urmare a unei deplasări ilicite a copiilor, în sensul Regulamentului nr. 2201/2003, trebuie să se verifice dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 2 punctul 11 din acest regulament.

32. Potrivit articolului 2 punctul 11 litera (a) din Regulamentul nr. 2201/2003, caracterul ilicit sau licit al deplasării (sau al reținerii) unui copil depinde de existența „încredințării dobândită printr-o hotărâre judecătorească, printr-un act cu putere de lege sau printr-un acord în vigoare în temeiul legislației statului membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sau reținerii sale” [13]. În ceea ce privește existența încredințării, acest regulament nu stabilește cine este persoana care trebuie să dispună de drepturi privind încredințarea susceptibile să determine caracterul ilicit al deplasării unui copil, în sensul articolului 2 punctul 11 din acesta, ci face trimitere la dreptul statului membru în care copilul își avea reședința obișnuită *imediat înaintea deplasării sale* în ceea ce privește desemnarea titularului acestor drepturi privind încredințarea.

[12] A se vedea punctul 41 și următoarele din prezentele concluzii.

[13] Observăm că această definiție este similară celei care figurează la articolul 3 din Convenția de la Haga din 1980. A se vedea de asemenea în acest sens articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003.

Potrivit Curții, caracterul ilicit al deplasării unui copil în sensul regulamentului menționat depinde exclusiv de existența unor drepturi privind încredințarea, conferite de dreptul național aplicabil, care au fost încălcate atunci când a avut loc această deplasare [14].

33. Or, în speță, din decizia de trimitere reiese că, în temeiul dreptului slovac aplicabil părinților la momentul nașterii copiilor, părinții necăsătoriți au custodia comună a copiilor. În această privință, părțile din litigiul principal au confirmat în ședință, ca răspuns la o întrebare a Curții cu privire la acest aspect, că au custodie comună în temeiul dreptului slovac.

34. În situația din litigiul principal, copiii au fost „deplasați" de către mama lor din Austria în Slovacia fără autorizarea tatălui și, prin urmare, cu încălcarea custodiei comune atribuite părinților în temeiul dreptului slovac care, astfel cum reiese din decizia de trimitere și din observațiile scrise și orale ale părților, nu a fost pusă în discuție nici de instanța de trimitere, nici de instanțele slovace [15].

35. Rezultă că, în măsura în care părinții erau recunoscuți în mod evident ca titulari ai custodiei comune în statul membru în care copiii își aveau reședința obișnuită înaintea deplasării lor, și anume în Austria, este necesar să se pornească de la premisa potrivit căreia deplasarea copiilor de către mamă, din acest stat membru în Slovacia, fără consimțământul tatălui, este o „deplasare ilicită", în sensul articolului 2 punctul 11 litera (a) din Regulamentul nr. 2201/2003, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

2. Cu privire la întinderea competenței întemeiate pe articolul 20 din Regulamentul nr. 2201/2003

36. Amintim că tatăl a indicat în ședință că hotărârile pronunțate până în prezent de Okresny súd Bratislava V (Tribunalul Districtual din Bratislava V) privind printre altele dreptul său de vizită erau de natură urgentă și provizorie și au fost adoptate în temeiul articolului 20 din Regulamentul nr. 2201/2003. În plus, tocmai întemeindu-și competența pe această dispoziție ar fi respins instanța menționată cele două cereri de măsuri provizorii de urgență formulate de mamă în cadrul procedurii referitoare la încredințarea copiilor.

37. Prin urmare, se ridică problema dacă faptul că Okresny súd Bratislava V (Tribunalul Districtual din Bratislava V) a adoptat măsuri în temeiul articolului 20 din Regulamentul nr. 2201/2003 presupune că această instanță și-a recunoscut competența în temeiul regulamentului respectiv și dacă, în acest caz, recunoașterea respectivă ar putea avea incidență asupra competenței sale în temeiul articolului 15 din regulamentul menționat.

38. Răspunsul la această problemă reiese în mod clar din modul de redactare a articolului 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003. Potrivit acestei dispoziții, „[î]n caz de urgență, dispozițiile prezentului regulament nu împiedică instanțele judecătorești dintr-un stat membru

[14] Hotărârea din 5 octombrie 2010, McB. (C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, punctele 43 și 44). Este util să amintim că, în conformitate cu articolul 2 punctul 9 din Regulamentul nr. 2201/2003, „încredințarea" este definită ca vizând „drepturile și obligațiile privind îngrijirea persoanei unui copil, în special dreptul de a decide asupra locului său de reședință". Astfel, Curtea a statuat, la punctul 41 din această hotărâre, că această definiție este autonomă în raport cu dreptul statelor membre și că, „în sensul [acestui] regulament, încredințarea presupune, în orice caz, dreptul titularului *acesteia de a decide locul de reședință al copilului*" (sublinierea noastră). A se vedea de asemenea Concluziile noastre prezentate în cauza A (C-262/21 PPU, EU:C:2021:592, punctul 44).

[15] Amintim că întrebările preliminare se întemeiază pe premisa potrivit căreia copiii au fost deplasați în mod ilicit de către mama lor din Austria în Slovacia, și anume fără consimțământul tatălui, recunoscut de asemenea ca fiind titular al dreptului privind încredințarea în statul membru în care copiii își aveau reședința obișnuită imediat înaintea unei astfel de deplasări.

să ia măsuri provizorii sau asiguratorii cu privire la persoanele sau bunurile prezente în acest stat, prevăzute de dreptul acestui stat membru, chiar dacă, în temeiul prezentului regulament, o instanță dintr-un alt stat membru este competentă pentru soluționarea cauzei pe fond".

39. Curtea a interpretat deja articolul 20 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 în sensul că instanțele judecătorești dintr-un stat membru în care se află copilul sunt autorizate, sub rezerva respectării a trei condiții cumulative prevăzute la această dispoziție, să ia măsurile provizorii sau asiguratorii prevăzute de dreptul acestui stat membru, chiar dacă, în temeiul regulamentului, o instanță dintr-un alt stat membru este competentă pentru soluționarea cauzei pe fond [16]. Ea a precizat că, întrucât constituie o excepție de la sistemul competențelor prevăzute de regulament, această dispoziție trebuie să fie interpretată strict [17]. Astfel, după cum a arătat avocatul general Bot, prevederea menționată nu constituie un temei de competență generală, ci autorizarea unei acțiuni sub dubla presiune a unui pericol la adresa copilului și a necesității de a lua o măsură urgentă pentru a feri copilul de pericolul în cauză. Ea are ca efect încuviințarea invocării *lex fori* în absența unui temei de competență inițială [18]. O asemenea dispoziție nu conține, așadar, o normă de atribuire a competenței și, prin urmare, nu urmărește atribuirea unei competențe pe fond [19]. Este suficient să amintim, în această privință, că măsurile astfel luate încetează să producă efecte atunci când instanțele competente pe fond, potrivit aceluiași regulament, au luat măsurile pe care le consideră corespunzătoare [20].

40. În consecință, în speță, faptul că o instanță slovacă a adoptat măsuri provizorii de urgență cu privire la dreptul de vizită al tatălui, în temeiul articolului 20 din Regulamentul nr. 2201/2003, nu presupune că această instanță și-a recunoscut competența de a soluționa cauza pe fond și, prin urmare, nu poate avea incidență asupra competenței în temeiul articolului 15 din acest regulament.

[16] A se vedea în această privință Hotărârea din 2 aprilie 2009, A (C-523/07, EU:C:2009:225, punctul 47), și Hotărârea din 23 decembrie 2009, Detiček (C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, punctul 39).

[17] Hotărârea din 23 decembrie 2009, Detiček (C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, punctul 38). Potrivit doctrinei, aceasta înseamnă că măsurile provizorii de urgență pot fi adoptate *numai* de instanțele care nu au competență în temeiul unei alte dispoziții a Regulamentului nr. 2201/2003, astfel cum este cazul în speță. A se vedea în acest sens Pertegás Sender, M., și Mariottini, C. M., „Article 20", *Brussels II bis Regulation*, *European Commentaries on Private International Law*, Magnus, U., și Mankowski, P. (dir.), Sellier European Law Publishers, 2017, ediția a doua, p. 276, punctul 21.

[18] Luare de poziție a avocatului general Bot în cauza Detiček (C-403/09 PPU, EU:C:2009:762, punctul 83). În Hotărârea din 23 decembrie 2009, Detiček (C-403/09 PPU, EU:C:2009:810), Curtea a statuat că această dispoziție nu se aplică dacă una dintre persoanele vizate de măsurile provizorii adoptate, de exemplu unul dintre părinți, nu era prezentă în statul membru în discuție. În schimb, avocata generală Sharpston a considerat, în Concluziile prezentate în cauza Purrucker (C-256/09, EU:C:2010:296, punctul 147), că „doar prezența copilului determină dacă trebuie luate măsuri provizorii urgente în legătură cu acesta". Doctrina a considerat de asemenea această interpretare a Curții ca fiind restrictivă. A se vedea în special Pertegás Sender, M., și Mariottini, C. M., *op. cit.*, p. 279, punctul 34, nota de subsol 39. Amintim în această privință că Regulamentul (UE) 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești și privind răpirea internațională de copii (JO 2019, L 178, p. 1), care a succedat Regulamentului nr. 2201/2003, nu a codificat această jurisprudență. A se vedea articolul 15 alineatul (1) litera (a) și articolul 27 alineatul (5) din Regulamentul 2019/1111.

[19] A se vedea de asemenea Ghidul practic pentru aplicarea Regulamentului Bruxelles IIa (document întocmit de serviciile Comisiei în consultare cu rețeaua judiciară europeană), 2015, p. 23.

[20] A se vedea articolul 20 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003.

3. Cu privire la domeniul de aplicare al articolului 15 din Regulamentul nr. 2201/2003 și la corelația sa cu articolul 10 din acest regulament

a) Considerații generale

41. Cu titlu introductiv, arătăm că, potrivit considerentului (12) al Regulamentului nr. 2201/2003, temeiurile de competență stabilite prin acest regulament în materia răspunderii părintești sunt concepute în funcție de interesul superior al copilului și, în special, de criteriul proximității.

42. În ceea ce privește principiul prevalenței interesului superior al copilului [21], considerentul (33) al Regulamentului nr. 2201/2003 precizează că acest regulament se asigură în special că sunt respectate drepturile fundamentale ale copilului în conformitate cu articolul 24 din cartă. În special, articolul 24 alineatul (3) din cartă prevede pentru orice copil „dreptul de a întreține cu regularitate relații personale și contacte directe cu ambii părinți, cu excepția cazului în care acestea sunt contrare interesului său” [22].

43. În ceea ce privește principiul proximității, instanțele de la locul reședinței obișnuite a copilului la momentul la care instanța este sesizată sunt cele care, ca urmare a proximității lor geografice, sunt în general cel mai bine plasate să aprecieze măsurile care trebuie adoptate în interesul copilului, în temeiul articolului 8 din Regulamentul nr. 2201/2003 [23]. Totuși, o derogare de la această normă de competență este prevăzută de norme de competență specială, printre altele de cele enunțate la articolele 10 și 15 din acest regulament, pe care le vom analiza în continuare [24].

b) Cu privire la norma de competență judecătorească în cazuri de răpire a copilului prevăzută la articolul 10 din Regulamentul nr. 2201/2003

44. În speță, ținând seama de informațiile care figurează în decizia de trimitere, instanța competentă să se pronunțe cu privire la încredințarea copiilor, în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 2201/2003, era Bezirksgericht Bruck an der Leitha (Tribunalul Districtual din Bruck an der Leitha), instanța de la locul reședinței obișnuite a copiilor înaintea deplasării lor ilicite.

45. Curtea a statuat deja că norma de competență specială prevăzută la articolul 10 din Regulamentul nr. 2201/2003 neutralizează efectul pe care aplicarea normei de competență generală instituite la articolul 8 alineatul (1) din acest regulament l-ar avea în cazuri de răpire a copilului, și anume transferul competenței către statul membru în care copilul ar fi dobândit o nouă reședință obișnuită după răpirea sa. Întrucât acest transfer de competență riscă să confere un avantaj procedural autorului actului ilicit, articolul 10 din regulamentul menționat prevede că instanțele judecătorești din statul membru în care copilul avea reședința obișnuită înaintea deplasării sau a reținerii ilicite rămân totuși competente, cu excepția cazului în care sunt

[21] A se vedea articolul 3 alineatul 1 din Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, încheiată la New York la 20 noiembrie 1989 (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 1577, p. 3): „[î]n toate acțiunile care privesc copiii, întreprinse de instituțiile de asistență socială publice sau private, de instanțele judecătorești, autoritățile administrative sau de organele legislative, interesele copilului vor prevala”. Toate statele membre au ratificat această convenție.

[22] Articolul 24 din cartă prevede alte două principii fundamentale ale drepturilor copilului: dreptul de a-și exprima în mod liber opinia, în funcție de vârsta și gradul său de maturitate [alineatul (1)] și dreptul ca interesul său superior să fie considerat *primordial* în toate acțiunile care îl privesc [alineatul (2)].

[23] A se vedea în special în acest sens Hotărârea din 23 decembrie 2009, Detiček (C-403/09 PPU, EU:C:2009:810, punctul 36), și Hotărârea din 14 iulie 2022, CC (Transfer al reședinței obișnuite a copilului într-un stat terț) (C-572/21, EU:C:2022:562, punctul 7).

[24] Potrivit articolului 8 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003, „[a]lineatul (1) se aplică sub rezerva dispozițiilor articolelor 9, 10 și 12”.

îndeplinite anumite condiții [25]. Astfel, neutralizarea realizată de această dispoziție are drept consecință faptul că, în cazul deplasării ilicite, *singurele* instanțe competente sunt instanțele judecătorești din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită înaintea deplasării. Aceste instanțe rămân competente chiar dacă ulterior copilul se află într-o situație intermediară sau provizorie, atunci când fosta reședință obișnuită a fost pierdută, iar noua reședință obișnuită nu a fost încă dobândită [26].

46. Curtea a statuat de asemenea că răpirea unui copil nu ar trebui, în principiu, să aibă drept consecință transferarea competenței instanțelor din statul membru în care copilul avea reședința obișnuită imediat înainte de deplasarea sa ilicită către instanțele din statul membru în care copilul a fost dus, și aceasta chiar și în ipoteza în care, ca urmare a răpirii, copilul ar fi dobândit o reședință obișnuită în acesta [27]. Numai în cazul în care copilul a dobândit o astfel de reședință obișnuită într-un alt stat membru *și*, în plus, una dintre condițiile alternative prevăzute la articolul 10 litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003 este de asemenea îndeplinită [28] se prevede că competența este transferată [29].

47. În speță, deși copiii par să fi dobândit o nouă reședință obișnuită în Slovacia, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere, din dosarul cauzei nu reiese că este îndeplinită una dintre condițiile alternative prevăzute la această dispoziție [30].

48. În acest context, se ridică problema dacă există un raport ierarhic între articolele 10 și 15 din Regulamentul nr. 2201/2003, astfel încât instanța competentă în mod normal „pentru a soluționa cauza pe fond” nu ar putea trimite cauza la o instanță „mai bine plasată” dacă această instanță este cea din statul membru în care copiii au fost deplasați ilicit de unul dintre părinți.

[25] A se vedea în acest sens Hotărârea din 24 martie 2021, MCP (C-603/20 PPU, EU:C:2021:231, punctul 45). A se vedea de asemenea Hotărârea din 1 iulie 2010, Povse (C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, punctul 41).

[26] Trebuie amintit că, într-o astfel de situație intermediară, articolul 10 din Regulamentul nr. 2201/2003 se opune de asemenea aplicării criteriului de competență subsidiară prevăzut la articolul 13 din acest regulament, referitor la simpla prezență a copilului. A se vedea în acest sens Pataut, É., și Gallant, E., „Article 10”, *Brussels II bis Regulation*, *European Commentaries on Private International Law*, *op. cit.*, p. 125, punctul 10.

[27] A se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iulie 2010, Povse (C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, punctul 44), și Ordonanța din 10 aprilie 2018, CV (C-85/18 PPU, EU:C:2018:220, punctul 51).

[28] Aceste condiții alternative privesc fie consimțământul la deplasare al celui căruia i s-a încredințat copilul [articolul 10 litera (a)], fie alte împrejurări legate de trecerea timpului și de natură să înlăture caracterul ilicit al deplasării [articolul 10 litera (b)].

[29] A se vedea în acest sens Hotărârea din 1 iulie 2010, Povse (C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, punctul 41), și Ordonanța din 10 aprilie 2018, CV (C-85/18 PPU, EU:C:2018:220, punctul 46).

[30] În special, instanța de trimitere nu precizează dacă hotărârea pronunțată de Landesgericht Korneuburg (Tribunalul Regional din Korneuburg) referitoare la încredințarea exclusivă, confirmată la 23 iunie 2021 de Oberster Gerichtshof (Curtea Supremă), „nu implic[a] înapoierea copilului”, în sensul articolului 10 litera (b) punctul (iv) din Regulamentul nr. 2201/2003. În orice caz, ținând seama de faptul că deplasarea ilicită a copiilor ar fi avut loc la 8 iulie 2020, condiția prevăzută la această dispoziție, și anume ca acești copii să fi locuit în Slovacia „o perioadă de cel puțin un an” după ce tatăl a avut cunoștință de deplasarea lor către acest stat membru, nu pare îndeplinită, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere. În acest caz, instanțele slovace nu dobândesc competența în temeiul acestei dispoziții. A se vedea în această privință Hotărârea din 1 iulie 2010, Povse (C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, punctul 46).

c) Cu privire la domeniul de aplicare al articolului 15 din Regulamentul nr. 2201/2003

49. Arătăm că, inspirându-se din Convenția de la Haga din 1996 [31], Regulamentul nr. 2201/2003 consacră una dintre marile inovații ale acesteia, și anume aceea de a institui „un mecanism de dialog între instanțele [statelor membre], întemeiat pe aprecierea competenței lor potrivit unor considerații de oportunitate" în ceea ce privește principiul *prevalenței* interesului superior al copilului [32].

50. Prin urmare, articolul 15 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede că, cu titlu de excepție, instanțele judecătorești dintr-un stat membru competente pentru a soluționa cauza pe fond pot, în cazul în care consideră că o instanță dintr-un alt stat membru cu care copilul are o legătură specială este mai bine plasată pentru a soluționa cauza sau o parte specifică a acesteia *și atunci când acest lucru servește interesul superior al copilului*, „să solicite instanței judecătorești din alt stat membru să-și exercite competența în conformitate cu alineatul (5)" [33].

51. Astfel, această dispoziție conține o normă de competență care le *completează* pe cele enunțate la articolele 8-14 din Regulamentul nr. 2201/2003 [34]. Această normă inovatoare consacră un mecanism de cooperare care autorizează instanța judecătorească dintr-un stat membru competentă „pentru a soluționa cauza pe fond" în temeiul uneia dintre aceste norme de competență să procedeze, *cu titlu de excepție*, la trimiterea la o instanță dintr-un alt stat membru mai bine plasată pentru a soluționa cauza [35]. Această dispoziție acordă un anumit grad de flexibilitate în sistemul acestui regulament atunci când rezultă că „interesul superior al copilului este ca protecția sa să fie asigurată de alte instanțe decât cea din statul în care își are reședința obișnuită" [36].

52. Dar care sunt instanțele competente „pentru a soluționa cauza pe fond" în temeiul Regulamentului nr. 2201/2003?

53. Din moment ce articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 vizează, *fără distincție*, instanțele judecătorești dintr-un stat membru competente pentru „a soluționa cauza pe fond", în aplicarea normelor de competență din acest regulament, instanțele respective pot fi fie

[31] Convenția privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor, încheiată la Haga la 19 octombrie 1996 (denumită în continuare „Convenția de la Haga din 1996"). A se vedea articolele 8 și 9 (competență transferată unui for adecvat sau solicitată de acesta) din convenția menționată.

[32] Gallant, E., „Le forum non conveniens de l'article 15 du règlement Bruxelles II bis", *Revue critique de droit international privé*, 2017, nr. 3, p. 464-471, în special p. 465. A se vedea de asemenea Pataut, É., și Gallant, E., *op. cit.*, p. 172-185, în special p. 173 și 174, punctele 1-5.

[33] Articolul 15 alineatul (5) din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede că „[i]nstanțele judecătorești din acest alt stat membru pot, în cazul în care este în interesul superior al copilului, din cauza circumstanțelor specifice ale cauzei, să se declare competente într-un termen de șase săptămâni de la data sesizării acestora pe baza alineatului (1) litera (a) sau (b). În acest caz, prima instanță sesizată își declină competența. În caz contrar, prima instanță sesizată continuă să-și exercite competența în conformitate cu articolele 8-14". A se vedea de asemenea considerentul (13) al acestui regulament.

[34] Hotărârea din 19 noiembrie 2015, P (C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, punctul 44).

[35] Nu trebuie uitat că acest mecanism se inspiră din tehnica *forum non conveniens*. Totuși, aceste două instrumente prezintă diferențe. Astfel, mecanismul consacrat la articolul 15 din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede la alineatul (3) „o enumerare precisă a competențelor alternative posibile care ar tinde să reducă incertitudinea presupus inerentă tehnicii *forum non conveniens*". Aceste limite permit, așadar, „să se canalizeze [acest] mecanism". A se vedea în acest sens Ancel, B., și Muir Watt, H., „L'intérêt supérieur de l'enfant dans le concert des juridictions: le règlement Bruxelles II bis", *Revue critique de droit international privé*, 2005, nr. 94(4), p. 569-605, în special p. 595, punctul 28.

[36] A se vedea raportul explicativ referitor la Convenția de la Haga din 1996, elaborat de domnul Paul Lagarde (denumit în continuare „Raportul Lagarde"). Actes et documents de la dix-huitième session de la Conférence de La Haye de droit international privé, 1996, volumul II, p. 558, punctul 52 și următoarele.

cele de la reședința obișnuită a copilului sesizate în conformitate cu articolul 8 din regulamentul menționat, fie una dintre instanțele competente în temeiul articolelor 9, 10 sau 12 din acesta, fie instanța sesizată în conformitate cu articolul 13 din același regulament [37].

54. În această privință, amintim că Curtea a considerat deja că articolul 15 din Regulamentul nr. 2201/2003 *completează normele de competență enunțate la articolele 8-14* din acesta cu un *mecanism de cooperare* care permite instanței judecătorești dintr-un stat membru, *competentă să soluționeze cauza în temeiul uneia dintre aceste norme*, să procedeze, cu titlu de excepție, la trimiterea la o instanță dintr-un alt stat membru, mai bine plasată pentru a soluționa cauza [38].

55. Astfel, după cum au subliniat în mod întemeiat anumiți autori, „*indiferent de temeiul competenței instanței sesizate* în conformitate cu Regulamentul [nr. 2201/2003] și în pofida eforturilor de îmbunătățire și de ajustare a legăturilor jurisdicționale pe care le face acest regulament, regulamentul menționat acceptă prin intermediul articolului 15 că forul astfel desemnat nu este în mod necesar cel mai adecvat pentru a se pronunța pe fond” [39].

56. Curtea a considerat însă, în Hotărârea IQ [40], că mecanismul de transfer prevăzut la articolul 15 din Regulamentul nr. 2201/2003 nu este aplicabil între două instanțe care sunt ambele competente pe fond în temeiul articolelor 8 și, respectiv, 12 din acest regulament [41]. Totuși, o astfel de interpretare privește o situație diferită de cea din prezenta cauză și, în consecință, această hotărâre nu se opune aplicării articolului 15 din regulamentul menționat în prezenta cauză [42].

57. În orice caz, articolul 15 din Regulamentul nr. 2201/2003 permite instanței competente „pentru a soluționa cauza pe fond”, în temeiul normelor de competență din acest regulament, să transfere cauza nu numai unei alte instanțe competente pentru a soluționa cauza pe fond, ci și oricărei instanțe dintr-un stat membru, inclusiv unei instanțe care nu este considerată competentă de una dintre aceste norme [43], cum este cazul transferului către instanța judecătorească din statul membru în care copilul a fost deplasat ilicit, în sensul articolului 10 din regulamentul menționat.

[37] A se vedea în special Ancel, B., și Muir Watt, H., *op. cit.*, p. 595, punctul 29, și Corneloup, S., „Les règles de compétence relatives à la responsabilité parentale”, *Le nouveau droit communautaire du divorce et de la responsabilité parentale*, actes du colloque organisé les 7 et 8 avril 2005 par le centre de droit de la famille de l’université Lyon III, Dalloz, 2005, p. 69-84, în special p. 81, punctul 16, nota de subsol 46.

[38] Hotărârea din 19 noiembrie 2015, P (C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, punctul 44). Aceasta este interpretarea dată de Comisie, care are în vedere transferul cauzei „în cazul în care o instanță dintr-un stat membru […] a fost sesizată cu o acțiune […] în temeiul articolelor 8-14 din [Regulamentul nr. 2201/2003]”, a se vedea Ghidul practic pentru aplicarea Regulamentului Bruxelles IIa, *op. cit.*, p. 37, punctul 3.3.4.4.

[39] A se vedea Ancel, B., și Muir Watt, H., *op. cit.*, p. 595, punctul 28. Sublinierea noastră. A se vedea de asemenea în acest sens Corneloup, S., *op. cit.*, p. 81, punctul 16, nota de subsol 46.

[40] Hotărârea din 4 octombrie 2018 (C-478/17, EU:C:2018:812, punctul 49 și dispozitivul).

[41] Avocatul general Wathelet a prezentat însă o opinie contrară în Concluziile prezentate în cauza IQ (C-478/17, EU:C:2018:552, punctul 59 și următoarele).

[42] Trebuie să se precizeze că interpretarea dată de Curte la punctele 33-40 din Hotărârea din 4 octombrie 2018, IQ (C-478/17, EU:C:2018:812), ține seama de situația în discuție în litigiul principal în această cauză, și anume, pe de o parte, condiția prevăzută la articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 privind existența unei „legături speciale” *nu era îndeplinită* în speță și, pe de altă parte, competența instanței române sesizate în primul rând se întemeia pe articolul 12 alineatul (1) litera (b) din acest regulament, și anume pe un *acord încheiat între titularii răspunderii părintești* cu privire la competență. Prin urmare, *în aceste circumstanțe specifice*, trimiterea la o altă instanță nu era posibilă. În schimb, *în prezenta cauză*, situația este diferită, și anume, pe de o parte, condiția privind existența unei „legături speciale” este, în principiu, îndeplinită din moment ce copiii în cauză au cetățenia slovacă și, pe de altă parte, nu există un acord în temeiul articolului 12 alineatul (1) litera (b) din regulamentul menționat între titularii custodiei comune a copiilor.

[43] A se vedea Pataut, É., și Gallant, E., *op. cit.*, p. 176, punctul 8: „Această normă de competență are ca efect atribuirea competenței *oricărei* instanțe dintr-un stat membru, cu condiția [printre altele] să existe o legătură specială între instanță și copil.” Sublinierea și traducerea noastră.

d) Cu privire la corelația articolului 15 din Regulamentul nr. 2201/2003 cu articolul 10 din acest regulament

58. În primul rând, astfel cum a arătat Comisia în observațiile sale scrise, faptul că articolele 10 și 15 din Regulamentul nr. 2201/2003 figurează ambele în secțiunea 2, intitulată „Răspundere părintească”, din capitolul II, intitulat „Competență”, din acesta pledează în favoarea aplicabilității articolului 15 din acest regulament, chiar și în cazul în care competența se întemeiază pe articolul 10 din regulamentul menționat.

59. Astfel, nu reiese nici din modul de redactare, nici din economia secțiunii 2 din capitolul II din Regulamentul nr. 2201/2003 că posibilitatea prevăzută la articolul 15 din acest regulament este exclusă atunci când instanța este competentă în temeiul articolului 10 din regulamentul menționat [44]. Dimpotrivă, în măsura în care articolul 15 alineatele (4) și (5) din același regulament prevede că, atunci când nu este respectat termenul în care instanța judecătorească din celălalt stat membru trebuie să fie sesizată sau în care ea trebuie să se declare competentă, prima instanță sesizată „continuă să-și exercite competența *în conformitate cu articolele 8-14*” din Regulamentul nr. 2201/2003 (sublinierea noastră), ceea ce presupune că legiuitorul Uniunii a avut în vedere că această posibilitate poate fi exercitată în mod valabil de o instanță dintr-un stat membru a cărei competență ar fi întemeiată inițial pe dispozițiile articolului 10 din acest regulament și, în lipsa trimiterii, „continuă să fie exercitată”, în conformitate cu acest articol [45]. Această analiză este confirmată de faptul că, în temeiul articolului 15 din regulamentul menționat, instanța competentă poate decide din oficiu să declanșeze mecanismul de trimitere, chiar dacă, în temeiul alineatului (2) *in fine* al acestei dispoziții, inițiativa respectivă trebuie să fi fost acceptată de cel puțin una dintre părți [46].

60. În al doilea rând, trebuie amintit că articolul 15 din Regulamentul nr. 2201/2003 conferă instanțelor competente o anumită putere discreționară, dar în limitele mecanismului pe care îl instituie această dispoziție și care se bazează, astfel cum am arătat deja, pe un spirit de cooperare între instanțe care nu compromite securitatea juridică [47].

61. În al treilea rând, trebuie să arătăm că obiectivul Regulamentului nr. 2201/2003, care constă în a se asigura că sunt respectate drepturile fundamentale ale copilului în conformitate cu articolul 24 din cartă, presupune că, în temeiul alineatului (2) al acestei dispoziții, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat *primordial* în toate acțiunile care îl privesc, printre altele cele ale autorităților publice. În consecință, este evident că, în cadrul interpretării acestui regulament, trebuie să se țină seama *înainte de toate* de interesul respectiv. În acest context, considerăm că, atunci când, precum în speță, competența de a soluționa cauza pe fond a fost stabilită în temeiul articolului 10 din regulamentul menționat, aplicabilitatea articolului 15 din acesta este neîndoielnică. Astfel, după cum a subliniat în mod întemeiat Comisia, aplicabilitatea acestei din urmă dispoziții, chiar și în cazul unei deplasări ilicite a copilului, are ca obiectiv să se

[44] În această privință, suntem de asemenea de acord cu argumentul Comisiei potrivit căruia faptul că legiuitorul Uniunii a ales să introducă în una și aceeași secțiune articolele 10 și 11 din Regulamentul nr. 2201/2003 referitoare la răpirea și la înapoierea copilului, precum și toate celelalte dispoziții referitoare la competența în materia răspunderii părintești, nu permite să se susțină că articolele 10 și 11 din acest regulament ar constitui *leges speciales*. Astfel, deși este, desigur, adevărat că propunerea inițială a Comisiei introducea un capitol diferit referitor la răpirea copilului din care făcea parte articolul 10 (articolul 21 din proiect), această structură nu a fost reținută de legiuitorul Uniunii. A se vedea JO 2002, C 203 E, p. 155.

[45] Hotărârea din 19 noiembrie 2015, P (C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, punctul 44).

[46] A se vedea în acest sens Ancel, B., și Muir Watt, H., *op. cit.*, p. 595, punctul 28. Amintim că articolul 15 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede că „[a]lineatul (1) se aplică la inițiativa instanței judecătorești”. În această privință, același alineat *in fine* prevede că „[c]u toate acestea, trimiterea se poate efectua, la inițiativa instanței sau la solicitarea instanței dintr-un alt stat membru, numai dacă este acceptată de cel puțin una dintre părți”.

[47] A se vedea punctul 49 și următoarele, precum și nota de subsol 35 din prezentele concluzii.

deroge de la norma de competență de principiu a instanțelor din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită până în momentul în care a fost răpit, tocmai în scopul de a ține seama de interesul superior al copilului [48].

62. Acestea fiind spuse, apreciem că obiectivul privind respectarea prevalenței interesului superior al copilului, astfel cum este garantat de Regulamentul nr. 2201/2003 și la articolul 24 din cartă, poate justifica, dacă este cazul, două abordări distincte. S-ar putea considera, potrivit primei abordări, că, într-un caz concret, trimiterea cauzei în temeiul articolului 15 din acest regulament în favoarea instanței din statul membru în care copilul a dobândit o reședință obișnuită în urma unei deplasări (sau a unei neînapoieri) ilicite nu servește interesul copilului sau, potrivit celei de a doua, că, *în mod excepțional, având în vedere împrejurările concrete ale cauzei*, trimiterea la instanța din statul membru în care copilul a dobândit o reședință obișnuită în urma unei deplasări ilicite poate fi permisă.

63. În schimb, în opinia noastră, respectarea acestui interes nu poate permite ca instanța competentă în materia răspunderii părintești în temeiul articolului 10 din Regulamentul nr. 2201/2003 să poată renunța în mod sistematic sau în mod absolut la exercitarea posibilității pe care i-o oferă mecanismul de trimitere prevăzut la articolul 15 din acest regulament, atunci când instanța „mai bine plasată”, în temeiul principiului interesului superior al copilului, ar fi cea din statul membru pe teritoriul căruia copilul a dobândit o reședință obișnuită în urma unei deplasări ilicite. Astfel, articolul 15 din regulamentul menționat oferă *flexibilitatea necesară* pentru a permite instanțelor din statele membre să își asume competența în cazuri speciale, prin derogare de la articolul 10 din același regulament, *atunci când transferul competenței servește interesul superior al copilului* [49].

64. În această privință, amintim că Curtea a considerat că cerința potrivit căreia trimiterea trebuie să servească interesul superior al copilului presupune ca instanța competentă să se asigure, *având în vedere împrejurările concrete ale cauzei*, că trimiterea avută în vedere de aceasta din urmă la o instanță dintr-un alt stat membru nu riscă să aibă o incidență prejudiciabilă asupra situației copilului. Curtea a precizat că, în acest scop, instanța competentă trebuie să evalueze incidența negativă pe care o asemenea trimitere ar putea-o avea asupra raporturilor afective, familiale și sociale ale copilului vizat de cauză sau asupra situației materiale a acestuia [50].

65. În al patrulea și ultimul rând, trebuie să arătăm că, într-un context precum cel în discuție în speță, avem îndoieli, asemenea avocatei generale Sharpston [51], cu privire la aplicarea fără altă sistematizare a principiului conform căruia excepțiile sau derogările de la o normă sunt de strictă interpretare. Astfel, în cazul articolului 10 din Regulamentul nr. 2201/2003, deși norma privind menținerea competenței instanței de la reședința obișnuită anterioară corespunde unuia dintre principiile fundamentale ale acestui regulament, și anume acela de a lipsi actul ilicit al părintelui

[48] „[A]tunci când [trimiterea] servește interesul superior al copilului” [articolul 15 alineatul (1)].

[49] În ceea ce privește articolul 8 din Convenția de la Haga din 1996, a se vedea Raportul Lagarde, punctul 53. În plus, această convenție exclude aplicarea normei denumite „principiul *perpetuatio fori*” între părțile contractante, a se vedea punctul 42 din acest raport.

[50] Hotărârea din 27 octombrie 2016, D. (C-428/15, EU:C:2016:819, punctul 59).

[51] Luare de poziție în cauza Povse (C-211/10 PPU, EU:C:2010:344, punctul 44). În această privință, avocata generală Sharpston a considerat în plus că „criteriul proximității poate produce, prin natura sa, rezultate care variază odată cu scurgerea timpului”.

care a răpit copilul de orice efect juridic, excepția corespunde unui alt principiu fundamental, întrucât este vorba despre o normă de competență concepută în funcție de interesul superior al copilului în conformitate cu articolul 24 din cartă și în special de criteriul proximității [52].

66. În consecință, ținând seama de modul de redactare, de economia și de obiectivele Regulamentului nr. 2201/2003, trebuie să se considere că posibilitatea de trimitere există, în mod excepțional, chiar și atunci când transferul avut în vedere este realizat în favoarea unei instanțe din statul membru în care copilul în cauză a fost deplasat ilicit, cu condiția ca instanța competentă să se fi asigurat în mod corespunzător, având în vedere împrejurările concrete ale speței, că această trimitere îndeplinește cele trei condiții cumulative prevăzute la articolul 15 alineatul (1) din acest regulament, condiția primordială fiind ca trimiterea menționată să servească interesul superior al copilului în cauză.

67. Aceste condiții fac obiectul celei de a doua întrebări preliminare.

C. Cu privire la a doua întrebare preliminară

68. Prin intermediul celei de a doua întrebări preliminare, instanța de trimitere urmărește să afle dacă condițiile enumerate la articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 au un caracter exhaustiv și, în cazul unui răspuns afirmativ, în ce condiții poate fi luată în considerare o cerere de înapoiere a unui copil, formulată în temeiul articolului 8 primul paragraf și al treilea paragraf litera f) din Convenția de la Haga din 1980, cu privire la care nu a fost încă pronunțată nicio hotărâre definitivă [53].

69. Înainte de a analiza aceste condiții pentru a stabili dacă o procedură de înapoiere în temeiul acestei dispoziții poate fi luată în considerare de instanțele competente atunci când examinează aplicarea articolului 15 din Regulamentul nr. 2201/2003 (secțiunea 2), vom prezenta câteva considerații privind ansamblul normelor stabilite de acest regulament și de Convenția de la Haga din 1980, precum și contextul factual în care se înscrie cererea de înapoiere a copiilor în cauză, astfel cum reiese din decizia de trimitere și din răspunsurile la întrebările adresate de Curte în ședință (secțiunea 1).

1. Cu privire la cererea de înapoiere a copiilor în temeiul Convenției de la Haga din 1980 și al articolului 11 din Regulamentul nr. 2201/2003

70. În primul rând, amintim că Convenția de la Haga din 1980 prevede, la articolele 8-11, 13 și 20, o procedură specifică ce are ca obiect „garant[area] imediatei înapoieri a copilului în statul reședinței sale obișnuite” [54]. Atunci când survine o deplasare ilicită a copiilor, astfel cum este

[52] Cu privire la transferul de competență către o instanță dintr-un alt stat membru, a se vedea articolele 12 și 13, precum și considerentele (26) și (27) ale Regulamentului 2019/1111. Legiuitorul Uniunii nu a exclus posibilitatea ca instanța competentă în temeiul articolului 9 din acest regulament (competența în cazuri de deplasare sau reținere ilicită a unui copil) să se desesizeze de o cauză referitoare la încredințarea unui copil.

[53] În temeiul articolului 8 primul paragraf din Convenția de la Haga din 1980, „[p]ersoana, instituția sau organismul care pretinde că un copil a fost deplasat sau reținut prin violarea dreptului privind încredințarea poate să sesizeze fie autoritatea centrală a reședinței obișnuite a copilului, fie pe aceea a oricărui stat contractant, pentru ca acestea să acorde asistența lor în vederea asigurării înapoierii copilului”. Conform celui de al treilea paragraf litera f) din acest articol, „[c]ererea poate fi însoțită sau completată de: […] o atestare sau declarație sub jurământ emanând de la autoritatea centrală sau de la altă autoritate competentă a statului în care se află reședința obișnuită sau de la o altă persoană calificată privind dreptul statului în materie”.

[54] A se vedea Raportul explicativ referitor la Convenția de la Haga din 1980 elaborat de doamna Elisa Pérez Vera, punctele 10 și 16. A se vedea de asemenea preambulul acestei convenții. A se vedea în special Hotărârea din 8 iunie 2017, OL (C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, punctul 61).

cazul în litigiul principal, în interiorul Uniunii, Regulamentul nr. 2201/2003 „completează și precizează, în special la articolul 11, normele convenționale [menționate]”[55]. Ca urmare a suprapunerii și a strânsei legături care există între dispozițiile acestui regulament și cele ale convenției menționate, acestea din urmă pot avea, așadar, o incidență asupra sensului, a domeniului de aplicare și a eficacității normelor aceluiași regulament[56].

71. În al doilea rând, arătăm că Curtea a interpretat deja corelația dintre articolul 60 și articolul 62 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2201/2003[57] statuând că „*răpirile de copii* dintr-un stat membru către un altul intră în prezent sub incidența [acestui] ansamblu de norme […], fiind de la sine înțeles că [normele din acest regulament] *prevalează în cadrul domeniului de aplicare al acestuia*”[58].

72. Acestea fiind stabilite, din decizia de trimitere și din răspunsurile părților la întrebările adresate de Curte reiese că, cel puțin până la data ședinței, nu a fost pronunțată nicio hotărâre definitivă de Okresny súd Bratislava I (Tribunalul Districtual din Bratislava I) în urma cererii de înapoiere a copiilor formulată de tată la 3 august 2020 în fața acestei instanțe[59]. În această privință, tatăl a explicat că nepronunțarea unei hotărâri de către această instanță într-un termen rezonabil se datora în special faptului că primul judecător responsabil de cererea de înapoiere a fost suspendat în urma unei urmăriri penale pentru malversație, iar procedura de înapoiere a trebuit să fie încredințată unui alt judecător[60].

73. Prin urmare, se ridică problema dacă este posibil să se țină seama de aceste împrejurări în cadrul evaluării concrete a fiecăreia dintre condițiile prevăzute la articolul 15 din Regulamentul nr. 2201/2003. Vom răspunde la aceasta în următoarele rânduri.

[55] Astfel, Curtea a precizat că din conținutul dispozițiilor articolului 11 din Regulamentul nr. 2201/2003 reiese că „ele fie sunt întemeiate pe norme ale Convenției de la Haga din 1980, fie prevăd consecințele care trebuie deduse din aplicarea acestora din urmă. Cele două categorii de dispoziții constituie astfel *un ansamblu normativ indivizibil* care se aplică procedurilor de înapoiere a copiilor deplasați ilicit în cadrul Uniunii” [Avizul 1/13 (Aderarea unor state terțe la Convenția de la Haga) din 14 octombrie 2014 (EU:C:2014:2303, punctele 77 și 78) și Hotărârea din 16 februarie 2023, Rzecznik Praw Dziecka și alții (Suspendarea hotărârii de înapoiere) (C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, punctul 62)]. Sublinierea noastră. Cu privire la generalități referitoare la procedura de înapoiere în temeiul Convenției de la Haga din 1980 și al articolului 11 din Regulamentul nr. 2201/2003, a se vedea Concluziile avocatului general Emiliou prezentate în cauza Rzecznik Praw Dziecka și alții (Suspendarea hotărârii de înapoiere) (C-638/22 PPU, EU:C:2023:21, punctele 28-31). În ceea ce privește cererile de înapoiere introduse după 1 august 2022, aceste norme sunt completate de articolele 22-29 din Regulamentul 2019/1111.

[56] A se vedea în acest sens Avizul 1/13 (Aderarea unor state terțe la Convenția de la Haga) din 14 octombrie 2014 (EU:C:2014:2303, punctul 85) și Hotărârea din 16 februarie 2023, Rzecznik Praw Dziecka și alții (Suspendarea hotărârii de înapoiere) (C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, punctul 63).

[57] Amintim că, „în temeiul articolului 60 din Regulamentul nr. 2201/2003, *în relațiile dintre statele membre*, acesta prevalează asupra Convenției de la Haga din 1980, în măsura în care aceasta din urmă privește *materiile reglementate de acest regulament*. Sub rezerva supremației regulamentului, convenția continuă să producă efecte între statele membre care sunt părți contractante la aceasta, în conformitate cu articolul 60 menționat, potrivit articolului 62 alineatul (2) din același regulament, astfel cum prevede considerentul (17) al acestuia” (Hotărârea din 5 octombrie 2010, McB., C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, punctul 36). Sublinierea noastră. A se vedea de asemenea Luarea de poziție a avocatului general Jääskinen în cauza McB. (C-400/10 PPU, EU:C:2010:544, punctul 40).

[58] Hotărârea din 5 octombrie 2010, McB. (C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, punctul 36) (sublinierea noastră), și Avizul 1/13 (Aderarea unor state terțe la Convenția de la Haga) din 14 octombrie 2014 (EU:C:2014:2303, punctul 87).

[59] Astfel, tatăl a precizat că, deși cererea sa de înapoiere a fost respinsă, prin hotărârea acestei instanțe, la 15 iulie 2021, cu alte cuvinte după aproape un an de la introducerea sa, această hotărâre de respingere a fost totuși anulată, în urma apelului său, prin hotărârea din 13 octombrie 2022, pentru motivul că instanța menționată trebuia să stabilească dacă șederea părinților se baza pe intenția lor de a-și instala centrul de interese în Austria și dacă înscrierea ulterioară a copiilor la o școală din Slovacia trebuia considerată drept modificare a reședinței lor obișnuite.

[60] Amintim că articolul 11 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2201/2003 prevede că instanța sesizată cu o cerere de înapoiere a unui copil „acționează cu celeritate” și pronunță hotărârea, cu excepția cazului în care aceasta se dovedește imposibilă din cauza unor împrejurări excepționale, în cel mult *șase săptămâni* de la sesizarea sa. A se vedea în această privință Hotărârea din 16 februarie 2023, Rzecznik Praw Dziecka și alții (Suspendarea hotărârii de înapoiere) (C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, punctul 71).

2. Cu privire la luarea în considerare a cererii de înapoiere ca element de fapt în cadrul evaluării condițiilor exhaustive prevăzute la articolul 15 din Regulamentul nr. 2201/2003

74. Din modul de redactare a articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003 reiese în mod clar că condițiile prevăzute la această dispoziție sunt enumerate în mod exhaustiv.

75. În această privință, Curtea a statuat deja că trimiterea la o instanță dintr-un alt stat membru în temeiul articolului 15 din Regulamentul nr. 2201/2003 poate avea loc numai dacă sunt îndeplinite trei condiții, și anume dacă există o legătură între copil și un alt stat membru, în sensul articolului 15 alineatul (3) literele (a)-(e) din acest regulament, dacă instanța competentă pentru a soluționa cauza pe fond consideră că o instanță din acest alt stat membru este mai bine plasată pentru a soluționa cauza și dacă trimiterea servește interesul superior al copilului, în sensul că nu riscă să aibă o incidență prejudiciabilă asupra situației copilului în cauză[61]. Astfel, instanța dintr-un stat membru care este competentă în mod normal pentru a soluționa o cauză determinată trebuie, pentru a putea solicita trimiterea acesteia unei instanțe dintr-un alt stat membru, să reușească să răstoarne prezumția puternică în favoarea menținerii propriei competențe care decurge din regulamentul menționat[62]. Pentru a răsturna această prezumție, instanța menționată nu poate ține seama de alte condiții decât cele enumerate la articolul 15 din același regulament, care sunt interpretate de Curte în mod strict.

76. Comisia a explicat în observațiile sale scrise că, în opinia sa, existența unei cereri de înapoiere în temeiul Convenției de la Haga din 1980, cu privire la care nu a fost pronunțată nicio hotărâre definitivă în statul membru în care copilul a fost deplasat ilicit, nu are, în sine, o incidență automată asupra aspectului dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 15 din Regulamentul nr. 2201/2003. Aceasta a precizat, ca răspuns la o întrebare adresată de Curte în ședință, că o asemenea împrejurare nu poate fi luată în considerare de instanța competentă în cadrul evaluării primei condiții referitoare la existența unei *legături speciale* între copil și un alt stat membru. Astfel, în ceea ce privește această condiție, Curtea a statuat deja că sunt *excluse* de la bun început de la mecanismul trimiterii cauzele în care lipsesc elementele enumerate, cu titlu exhaustiv, la articolul 15 alineatul (3) literele (a)-(e) din acest regulament[63]. Cu alte cuvinte, o asemenea „legătură specială” există numai atunci când, precum în speță, sunt îndeplinite unul sau mai multe criterii din această dispoziție[64]. În consecință, existența unei proceduri de înapoiere în temeiul Convenției de la Haga din 1980 nu poate avea incidență asupra aprecierii acestor criterii.

77. Comisia a adăugat însă că, *din punct de vedere factual*, existența unei cereri de înapoiere ar putea fi luată în considerare de instanța competentă la evaluarea celei de a doua și a celei de a treia condiții, și anume în cadrul aprecierii existenței unei instanțe „mai bine plasate” pentru a soluționa cauza sau o parte a acesteia și a interesului superior al copilului în cazul unui eventual transfer către instanța dintr-un stat membru cu care copilul are o legătură specială.

[61] A se vedea în acest sens Hotărârea din 27 octombrie 2016, D. (C-428/15, EU:C:2016:819, punctele 50, 55, 56 și 58), și Ordonanța din 10 iulie 2019, EP (Răspunderea părintească și instanța cel mai bine plasată) (C-530/18, EU:C:2019:583, punctul 31).

[62] A se vedea Hotărârea din 27 octombrie 2016, D. (C-428/15, EU:C:2016:819, punctul 49), și Ordonanța din 10 iulie 2019, EP (Răspunderea părintească și instanța cel mai bine plasată) (C-530/18, EU:C:2019:583, punctul 30).

[63] A se vedea Hotărârea din 27 octombrie 2016, D. (C-428/15, EU:C:2016:819, punctele 50, 55, 56 și 58), și Ordonanța din 10 iulie 2019, EP (Răspunderea părintească și instanța cel mai bine plasată) (C-530/18, EU:C:2019:583, punctul 28).

[64] În speță, din decizia de trimitere reiese că este îndeplinită cel puțin una dintre condițiile care permit să se considere că copilul are o legătură specială cu un stat membru, în sensul articolului 15 alineatul (1) și alineatul (3) litera (c) din Regulamentul nr. 2201/2003, și anume că copiii sunt resortisanți slovaci.

78. Suntem de acord cu această abordare din moment ce este vorba despre luarea în considerare a unei împrejurări de fapt, și anume existența unei cereri de înapoiere *cu privire la care nu a fost încă pronunțată nicio hotărâre definitivă*.

79. În ceea ce privește condiția referitoare la existența unei instanțe *mai bine plasate* pentru a soluționa cauza, Curtea a statuat deja că instanța competentă care intenționează să se desesizeze de cauză trebuie să se asigure că trimiterea este de natură să aducă o „valoare adăugată reală și concretă” pentru adoptarea unei decizii referitoare la copil în raport cu ipoteza reținerii cauzei pe rolul său [65].

80. În speță, s-a clarificat în ședință că, în cazul în care s-ar aplica articolul 15 din Regulamentul nr. 2201/2003, un eventual transfer al competenței instanței austriece nu ar avea loc către Okresny súd Bratislava I (Tribunalul Districtual din Bratislava I), ci către Okresny súd Bratislava V (Tribunalul Districtual din Bratislava V), care a pronunțat deja mai multe hotărâri privind măsuri provizorii de urgență referitoare la dreptul de vizită al tatălui și la dreptul copiilor la întreținere în temeiul articolului 20 din acest regulament și al articolului 14 din Regulamentul nr. 4/2009. Prin urmare, este vorba despre un element pertinent pentru a considera că această a doua instanță va fi mai bine plasată pentru a soluționa cauza.

81. În schimb, întârzierea cu mai mult de doi ani a procedurii de înapoiere în fața Okresny súd Bratislava I (Tribunalul Districtual din Bratislava I) ar fi un element de care trebuie să se țină seama pentru a considera că această instanță nu este mai bine plasată, în sensul articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003. Astfel, în cadrul examinării prin care se urmărește să se stabilească dacă o instanță este mai bine plasată pentru a soluționa cauza, faptul că instanța din statul membru către care instanța competentă intenționează să trimită cauza nu a pronunțat încă o hotărâre cu privire la cererea de înapoiere a copiilor este un element defavorabil, dat fiind că, în mod temporar, în temeiul articolului 16 din Convenția de la Haga din 1980 [66], nici această instanță, nici alte instanțe din acest stat membru nu pot pronunța o hotărâre pe fond [67].

82. În ceea ce privește condiția referitoare la *interesul superior al copilului*, atât o trimitere a cauzei la o instanță care nu a garantat înapoierea imediată a copilului în statul reședinței sale obișnuite, acumulând astfel o întârziere considerabilă [68], cât și o trimitere la o instanță care nu se

[65] A se vedea Hotărârea din 27 octombrie 2016, D. (C-428/15, EU:C:2016:819, punctele 57, 61 și al doilea punct din dispozitiv).

[66] Amintim că, în conformitate cu articolul 16 din Convenția de la Haga din 1980, „[d]upă ce vor fi fost informate despre deplasarea ilicită a unui copil sau despre neînapoierea sa în înțelesul articolului 3, autoritățile judiciare sau administrative ale statului contractant unde copilul a fost deplasat sau reținut *nu vor mai putea statua asupra fondului dreptului privind încredințarea* până când nu se va stabili că nu se află întrunite condițiile prezentei convenții pentru înapoierea copilului sau până când o perioadă rezonabilă nu se va fi scurs fără ca o cerere pentru aplicarea convenției să se fi făcut”. Sublinierea noastră. În ceea ce privește articolul 16 din această convenție, doamna Borrás arată că, „deși reședința obișnuită s-ar fi modificat și, prin urmare, s-ar putea lua în considerare aplicarea criteriilor prevăzute de [Convenția de la Bruxelles], supremația articolului 16 din Convenția de la Haga [din 1980] ar împiedica adoptarea unor măsuri de modificare a răspunderii părintești înainte de pronunțarea unei hotărâri cu privire la înapoiere sau la neînapoiere” (Raportul Borrás, punctul 41).

[67] Amintim că această dispoziție are un caracter *temporar*, adică nu se aplică atât timp cât cererea de înapoiere nu a fost încă soluționată, și *general*, în sensul că privește toate instanțele din statul în care copilul a fost deplasat ilicit.

[68] Această situație nu se regăsește în speță. A se vedea punctul 80 din prezentele concluzii.

poate pronunța pe fond în ceea ce privește încredințarea, pentru motivul că articolul 16 din Convenția de la Haga din 1980 o împiedică temporar să pronunțe o hotărâre, ar fi contrare acestui interes [69].

83. Acestea fiind spuse, considerăm că nu se poate exclude în mod absolut o astfel de trimitere. Faptul că trimiterea avută în vedere de instanța competentă la o instanță dintr-un alt stat membru, în temeiul articolului 15 din Regulamentul nr. 2201/2003, trebuie să servească interesul superior al copilului presupune ca instanța competentă să se asigure, având în vedere împrejurările concrete ale cauzei, că această trimitere respectă drepturile fundamentale ale copilului. Desigur, articolul 11 alineatul (8) din acest regulament prevede că „[f]ără a aduce atingere unei hotărâri de neînapoiere pronunțate în conformitate cu articolul 13 din Convenția de la Haga din 1980, orice hotărâre ulterioară prin care se dispune înapoierea copilului, pronunțată de o instanță competentă în temeiul prezentului regulament, este executorie […], în vederea asigurării înapoierii copilului [70]. Aceasta presupune că hotărârea de neînapoiere determină o „acceptare condiționată” a instanței competente care, în acest caz, are ultimul cuvânt în ceea ce privește înapoierea copilului [71]. Totuși, chiar și în acest caz, caracterul ilicit al deplasării copilului nu poate determina instanțele competente să adopte în mod automat o hotărâre de „înapoiere”, în sensul articolului 11 alineatul (8) din regulamentul menționat, fără a lua în considerare împrejurările care ar putea pleda în favoarea menținerii copilului în statul membru în care acesta a fost deplasat ilicit [72].

84. Prin urmare, instanța competentă trebuie să procedeze în toate cazurile la o apreciere detaliată a interesului superior al copilului, ceea ce se dovedește esențial pentru luarea în considerare a intereselor și pentru respectarea drepturilor fundamentale ale acestuia. În acest context, pe de o parte, amintim că principiile încrederii reciproce și al recunoașterii reciproce care stau la baza Regulamentului nr. 2201/2003 implică un nivel adecvat de cooperare și de informare între instanțele din statul membru în care copilul în cauză a fost deplasat ilicit și cele din statul membru în care acesta își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale. Pe de altă parte, subliniem că articolul 15 din acest regulament acordă un anumit grad de flexibilitate în sistemul instituit de acesta atunci când rezultă că interesul superior al copilului este ca protecția sa să fie asigurată de alte instanțe decât cea din statul membru în care își are reședința obișnuită.

[69] Cu toate acestea, o astfel de apreciere negativă ar putea fi modificată dacă cererea de înapoiere ar fi respinsă de Okresny sùd Bratislava I (Tribunalul Districtual din Bratislava I). În schimb, dacă această instanță pronunță o hotărâre de înapoiere, aplicarea articolului 15 nu ar fi posibilă din moment ce „înapoierea unui copil deplasat ilicit poate să nu fie dispusă numai în cazuri precise și excepționale, justificate în mod corespunzător”. Amintim în această privință că, potrivit articolului 13 primul paragraf litera b) din Convenția de la Haga din 1980, această autoritate nu este ținută să dispună înapoierea copilului dacă persoana, instituția sau organismul care se împotrivește înapoierii sale stabilește că există un risc grav ca înapoierea copilului să îl expună unui *pericol fizic sau psihic* sau ca în orice alt chip să îl situeze într-o situație intolerabilă. A se vedea în acest sens Hotărârea din 16 februarie 2023, Rzecznik Praw Dziecka și alții (Suspendarea hotărârii de înapoiere) (C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, punctele 64 și 65). A se vedea de asemenea considerentul (17) al Regulamentului nr. 2201/2003 și punctul 70 din prezentele concluzii.

[70] A se vedea articolul 11 alineatul (4) și considerentul (18) al Regulamentului nr. 2201/2003. A se vedea în acest sens Borrás, A., „Protection of Minors and Child Abduction under the Hague Conventions and the Brussels II bis Regulation”, *Japanese and European Private International Law in Comparative Perspective*, Basedow, J., și alții (dir.), Mohr Siebeck, Tubingue, 2008, p. 345-364, în special p. 362.

[71] O situație diferită este cea în care Okresny sùd Bratislava I (Tribunalul Districtual din Bratislava I) ar pronunța o hotărâre de înapoiere a copiilor. În acest caz, astfel cum a statuat Curtea, „imperativul de eficacitate și de celeritate care guvernează adoptarea unei hotărâri de înapoiere se impune autorităților naționale […] în cadrul executării unei asemenea hotărâri” [Hotărârea din 16 februarie 2023, Rzecznik Praw Dziecka și alții (Suspendarea hotărârii de înapoiere) (C-638/22 PPU, EU:C:2023:103, punctul 72)]. A se vedea considerentul (21) al Regulamentului nr. 2201/2003 și nota de subsol 69 din prezentele concluzii.

[72] În special în cazul unor violențe fizice sau psihice aplicate de părintele cu care copilul avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale ilicite.

V. Concluzie

85. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă Landesgericht Korneuburg (Tribunalul Regional din Korneuburg, Austria) după cum urmează:

1) Articolul 15 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000

   trebuie interpretat în sensul că

   instanța dintr-un stat membru a cărei competență de a se pronunța cu privire la încredințarea unui copil se întemeiază pe articolul 10 din acest regulament în calitate de instanță judecătorească din statul membru în care acest copil își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale ilicite este abilitată să solicite, cu titlu excepțional, instanței din statul membru în care acest copil a fost deplasat în mod ilicit de unul dintre părinți și în care copilul locuiește împreună cu acest părinte să își exercite competența, în conformitate cu articolul 15 alineatul (1) litera (b) din regulamentul menționat, cu condiția ca instanța competentă să se fi asigurat în mod corespunzător, având în vedere împrejurările concrete ale cauzei, că această trimitere îndeplinea cele trei condiții cumulative prevăzute la articolul 15 alineatul (1) din același regulament, condiția primordială fiind ca trimiterea menționată să servească interesul superior al copilului în cauză.

2) Articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003

   trebuie interpretat în sensul că,

   pe de o parte, condițiile prevăzute de această dispoziție au un caracter exhaustiv și, pe de altă parte, existența unei cereri de înapoiere a unui copil în temeiul articolului 8 primul paragraf și al treilea paragraf litera f) din Convenția asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, încheiată la Haga la 25 octombrie 1980, cu privire la care nu s-a pronunțat încă nicio hotărâre definitivă, nu se opune aplicabilității articolului 15 din acest regulament. Cu toate acestea, existența unei astfel de cereri este o împrejurare de fapt care poate fi luată în considerare de instanța competentă în cadrul evaluării condițiilor referitoare la aprecierea existenței unei instanțe mai bine plasate pentru a soluționa cauza și a interesului superior al copilului în cazul trimiterii la instanța dintr-un alt stat membru cu care copilul are o legătură specială, astfel cum sunt prevăzute la articolul 15 alineatul (1) din regulamentul menționat.